Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0066

Tekijänoikeus ja generatiivinen tekoäly – mahdollisuuksia ja haasteita

Euroopan parlamentin päätöslauselma 10. maaliskuuta 2026 tekijänoikeudesta ja generatiivisesta tekoälystä – mahdollisuuksia ja haasteita (2025/2058(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 4, 16, 26, 114, 118 ja 179 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jäljempänä ’perusoikeuskirja’, 17 artiklan 2 kohdan,

– ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 10. joulukuuta 1948 hyväksymän ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen (päätöslauselma 217 A) 27 artiklan, jossa vahvistetaan oikeus vapaasti osallistua yhteiskunnan sivistyselämään, nauttia taiteista sekä päästä osalliseksi tieteen edistyksen mukanaan tuomista eduista ja oikeus niiden aineettomien ja aineellisten etujen suojaamiseen, jotka johtuvat tieteellisestä, kirjallisesta tai taiteellisesta tuotannosta,

– ottaa huomioon kirjallisten ja taiteellisten teosten suojaamisesta tehdyn Bernin yleissopimuksen, sellaisena kuin se on muutettuna 28. syyskuuta 1979, ja esittävien taiteilijoiden, äänitteiden valmistajien sekä radioyritysten suojaamisesta 26. lokakuuta 1961 tehdyn Rooman yleissopimuksen,

– ottaa huomioon 15. huhtikuuta 1994 tehdyn TRIPS-sopimuksen teollis- ja tekijänoikeuksien tietyistä näkökohdista,

– ottaa huomioon tietokantojen oikeudellisesta suojasta 11. maaliskuuta 1996 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 96/9/EY (tietokantadirektiivi)[1],

[1] EYVL L 77, 27.3.1996, s. 20, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/9/oj.

– ottaa huomioon tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22. toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (tietoyhteiskuntadirektiivi)[2],

– ottaa huomioon teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29. huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY[3],

– ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen (ETS N:o 009) ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklan, jossa taataan oikeus nauttia omaisuudesta ja jonka Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on tulkinnut kattavan teollis- ja tekijänoikeudet, muun muassa asiassa *Anheuser-Busch Inc.* v. *Portugali* (11. tammikuuta 2007),

– ottaa huomioon tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 23. huhtikuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/24/EY[4],

– ottaa huomioon luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta 27. huhtikuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus)[5],

– ottaa huomioon julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta 8. kesäkuuta 2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/943[6],

– ottaa huomioon muiden kuin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden kehyksestä Euroopan unionissa 14. marraskuuta 2018 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2018/1807[7],

– ottaa huomioon tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista digitaalisilla sisämarkkinoilla ja direktiivien 96/9/EY ja 2001/29/EY muuttamisesta

---

2 EYVL L 167, 22.6.2001, s. 10, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj.
3 EUVL L 157, 30.4.2004, s. 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj.
4 EUVL L 111, 5.5.2009, s. 16, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj.
5 EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
6 EUVL L 157, 15.6.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/943/oj.
7 EUVL L 303, 28.11.2018, s. 59, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1807/oj.

17. huhtikuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/790 (tekijänoikeusdirektiivi)[8],

– ottaa huomioon avoimesta datasta ja julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä 20. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/1024[9],

– ottaa huomioon oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden edistämisestä verkossa toimivien välityspalvelujen yrityskäyttäjiä varten 20. kesäkuuta 2019 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1150[10],

– ottaa huomioon 19. helmikuuta 2020 annetun komission valkoisen kirjan tekoälystä – eurooppalainen lähestymistapa huippuosaamiseen ja luottamukseen (COM(2020)0065),

– ottaa huomioon Maailman henkisen omaisuuden järjestön tekijänoikeussopimuksen ja 29. toukokuuta 2020 päivätyn tarkistetun keskusteluasiakirjan teollis- ja tekijänoikeuspolitiikasta ja tekoälystä (WIPO/IP/AI/2/GE/20/1 REV),

– ottaa huomioon 20. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman tekoälyteknologian kehittämiseen liittyvistä teollis- ja tekijänoikeuksista[11],

– ottaa huomioon eurooppalaisen datan hallinnoinnista ja asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta 30. toukokuuta 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2022/868 (datanhallinta-asetus)[12],

– ottaa huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 23. tammikuuta 2023 antaman yhteisen eurooppalaisen julistuksen digitaalisen vuosikymmenen digitaalisista oikeuksista ja periaatteista[13],

– ottaa huomioon datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä ja asetuksen (EU) 2017/2394 ja direktiivin (EU) 2020/1828 muuttamisesta 13. joulukuuta 2023

---

8 EUVL L 130, 17.5.2019, s. 92, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj.
9 EUVL L 172, 26.6.2019, s. 56, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1024/oj.
10 EUVL L 186, 11.7.2019, s. 57, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1150/oj.
11 EUVL C 404, 6.10.2021, s. 129.
12 EUVL L 152, 3.6.2022, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/868/oj.
13 EUVL C 23, 23.1.2023, s. 1.

annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/2854 (datasäädös)[14],

– ottaa huomioon tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta 13. kesäkuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös)[15],

– ottaa huomioon 9. syyskuuta 2024 julkaistun Mario Draghin raportin Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuudesta,

– ottaa huomioon 29. tammikuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”EU:n kilpailukykykompassi” (COM(2025)0030),

– ottaa huomioon 12. toukokuuta 2025 julkaistun Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston raportin generatiivisen tekoälyn kehityksestä tekijänoikeuksien näkökulmasta ”The Development of Generative Artificial Intelligence from a Copyright Perspective”,

– ottaa huomioon 16. kesäkuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Digitaalisen vuosikymmenen tila 2025: EU:n omavaraisuuden ja digitaalisen tulevaisuuden rakentaminen jatkuu” (COM(2025)0290),

– ottaa huomioon komission 10. heinäkuuta 2025 julkaisemat ja 2. elokuuta 2025 voimaan tulleet yleiskäyttöistä tekoälyä koskevat käytännesäännöt ja erityisesti niiden tekijänoikeusluvun,

– ottaa huomioon komission 24. heinäkuuta 2025 julkaiseman ja 2. elokuuta 2025 voimaan tulleen selittävän tiedonannon ja yleiskäyttöisen tekoälyn koulutussisällön mallin julkisen tiivistelmän,

– ottaa huomioon Euroopan parlamentin oikeus-, kansalaisvapaus- ja toimielinasioiden politiikkayksikön oikeudellisten asioiden valiokunnan pyynnöstä teettämän tutkimuksen ”Generative AI and Copyright – Training, Creation, Regulation”[16],

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon oikeudellisten asioiden valiokunnan mietinnön (A10-0019/2026),

A. ottaa huomioon, että omistusoikeus, myös teollis- ja tekijänoikeudet, on vahvistettu perusoikeudeksi perusoikeuskirjan 17 artiklassa ja siihen on otettu selkeä kanta oikeuskäytännössä; toteaa, että tämän

---

14 EUVL L, 2023/2854, 22.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2854/oj.

15 EUVL L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.

16 Lucchi, N. (2025), ‘Generative AI and copyright: Training, Creation, Regulation’, viite PE 774.095, Euroopan parlamentti.

oikeuden kunnioittaminen on taattava digitalisaation ja generatiivisen tekoälyn kehittämisen kaikissa vaiheissa;

B. ottaa huomioon, että EU:n strategisena haasteena on jälkeen jääminen tekoälyalan kansainvälisestä kehityksestä; ottaa huomioon, että komissio ilmoitti Pariisissa helmikuussa 2025 pidetyssä tekoälytoimia käsitelleessä huippukokouksessa Tekoälyn maanosa -toimintasuunnitelmasta, jonka tavoitteena on asemoida Eurooppa maailman johtavaksi toimijaksi tekoälyn alalla; katsoo, että sen vuoksi on olennaisen tärkeää edistää eikä estää yleisen edun mukaisten generatiivisten tekoälyteknologioiden ja -palvelujen kehittämistä EU:ssa, jotta voidaan turvata Euroopan teknologinen suvereniteetti, kilpailukyky, monikielinen kulttuuri ja innovointikyky ja samalla pitää kiinni EU:n arvoista ja varmistaa, että teknologian kehitys tukee kestävää talouskasvua, kilpailukykyä ja innovointia ja helpottaa samalla tekoälyteknologioiden laajaa saatavuutta kaikkialla EU:ssa; ottaa huomioon, että kilpailukyvyn säilyttäminen kilpailtaessa generatiivisen tekoälyn parantamisesta edellyttää myös laadukkaan sisällön saatavuutta, mikä korostaa oikeudenmukaisesti palkitun luovan alan merkitystä laadukkaan tekoälykoulutusdatan lähteenä;

C. ottaa huomioon, että luovalla alalla ja kulttuurialalla on keskeinen rooli eurooppalaisten arvojen ja kulttuurisen monimuotoisuuden turvaamisessa ja että niiden osuus EU:n lisäarvosta on noin 4 prosenttia ja 6,9 prosenttia EU:n bruttokansantuotteesta; ottaa huomioon, että ala työllistää noin 8 miljoonaa ihmistä, mikä tukee Euroopan kulttuurista monimuotoisuutta, sosiaalista yhteenkuuluvuutta, arvoja ja demokraattista vuoropuhelua;

D. ottaa huomioon, että digitaalisia oikeuksia ja periaatteita koskevassa eurooppalaisessa julistuksessa digitaalista vuosikymmentä varten asetettiin tavoitteeksi varmistaa oikeudenmukainen, turvallinen ja varma digitaalinen ympäristö, jossa kaikilla, myös pienillä ja keskisuurilla yrityksillä (pk-yrityksillä), olisi oltava mahdollisuus kilpailla oikeudenmukaisesti ja innovatiivisella tavalla; toteaa, että tämä edellyttää toimenpiteitä, joilla edistetään digitaalisilla sisämarkkinoilla tarjottavien tuotteiden ja palvelujen jäljitettävyyttä, turvallisuutta ja vaatimustenmukaisuutta; ottaa huomioon, että allekirjoittajat sitoutuvat edistämään ihmiskeskeisiä, luotettavia ja eettisiä tekoälyjärjestelmiä, joita käytetään avoimesti ja EU:n arvojen mukaisesti; ottaa huomioon, että julistuksessa vaaditaan, että digitalisaation olisi edistettävä oikeudenmukaista ja osallistavaa yhteiskuntaa ja taloutta, kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta sekä avoimia teknologioita ja standardeja keinona vahvistaa edelleen luottamusta teknologiaan ja kuluttajien kykyä tehdä itsenäisiä ja tietoon perustuvia valintoja;

E. toteaa, että vaikuttaa siltä, että EU:n digitaalisen vuosikymmenen tavoitteita ei saavuteta ilman sen investointiympäristön muutosta;

F. ottaa huomioon, että EU:n kilpailukykykompassilla pyritään edistämään innovointia erityisesti luomalla Eurooppaan ystävällinen ympäristö nuorten yritysten käynnistämiselle ja laajentamiselle 28. toukokuuta 2025 käynnistetyn erityisen EU:n start-up- ja scale-up-strategian mukaisesti; katsoo, että tähän olisi liitettävä kaikenkokoisia yrityksiä koskeva tekoälyn soveltamisstrategia, jolla nopeutetaan tekoälyteknologioiden integrointia strategisilla aloilla ja vahvistetaan EU:n teknologista suvereniteettia; ottaa huomioon, että kulttuuriala ja luovat alat luovat uusia ja ammattitaitoa vaativia työpaikkoja ja edistävät Euroopan talouskasvua, diplomaattista voimaa ja osaajareserviä; ottaa huomioon, että ylivoimaisesti suurin osa luovan alan yrityksistä on pk-yrityksiä;

G. ottaa huomioon, että tekijänoikeus ja lähioikeudet ovat voimassa automaattisesti ilman rekisteröintivaatimuksia; ottaa huomioon, että näin ollen eri haltijoille (tekijöille, esittäjille, tuottajille, kustantajille ja lähetystoiminnan harjoittajille) annetaan laajat yksinoikeudet, mukaan lukien oikeus jäljentää teoksia ja muuta aineistoa sekä mukauttaa, jakaa ja välittää niitä yleisölle;

H. ottaa huomioon, että kulttuuriala ja luovat toimialat eri puolilla Eurooppaa ovat hyvin erilaisia ja että niiden sopimuskäytännöt, arvoketjut ja tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojatut sisältötyypit eroavat toisistaan merkittävästi; ottaa huomioon, että joillakin aloilla oikeudenhaltijat järjestäytyvät kollektiivisesti puolustaakseen etujaan; ottaa huomioon, että toimijoiden moninainen joukko tuottaa niin ikään moninaisia teoksia, joilla voi siten myös olla erilaisia arvoja;

I. toteaa, että tekijänoikeuden on pysyttävä uusien teknologioiden kehityksen tahdissa sekä oikeudellisesti että teknisesti; toteaa, että kansallisten tekijänoikeusjärjestelmien yhdenmukaistaminen olisi ratkaisevan tärkeää digitaalisessa maailmassa;

J. ottaa huomioon, että generatiivinen tekoäly on tekoälyn muoto, joka toisin kuin muut tekoälyjärjestelmät, jotka on suunniteltu ensisijaisesti luokittelemaan tai ennustamaan, tuottaa uutta sisältöä, kuten tekstiä, kuvia, musiikkia, videoita ja koodia, sellaisen koulutuksen perusteella, jossa käytetään erittäin suuria tietoaineistoja, joista järjestelmät oppivat malleja ja rakenteita; ottaa huomioon, että generatiivisen tekoälyn tuotokset tuotetaan tilastollisiin malleihin perustuvilla ennusteilla, ne jäljittelevät inhimillistä luovuutta ja perustuvat jo olemassa olevaan sisältöön, johon voi sisältyä tekijänoikeudella suojattua aineistoa; katsoo, että tämän tekijänoikeudella suojatun sisällön digitaalisen käytön vuoksi tekijänoikeudella suojatun sisällön suojaa on mukautettava digitaaliseen ympäristöön sopivaksi;

K. katsoo, että tekoälyn kehittämisessä, käyttöönotossa ja käytössä on noudatettava kaikilta osin nykyistä oikeudellista kehystä; pitää mahdottomana hyväksyä sitä, että nämä teknologiset

kehityssuuntaukset loukkaavat nykyisiä vakiintuneita oikeuksia; toteaa, että nykyiset järjestelmät tekijänoikeudella suojatun sisällön oikeuksien pidättämiseksi (käyttökielto) ovat usein epäkäytännöllisiä, ne eivät välttämättä kata kaikkia asiaankuuluvia tekstin- ja tiedonlouhintatoimia eivätkä ne ole riittävän avoimia tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa varten; katsoo, että tekoälyn kaltaisten uusien teknologioiden kehittämisen ja vakiintuneiden oikeuksien, myös tekijänoikeuslainsäädännössä vahvistettujen oikeuksien, vaalimisen ei pitäisi olla toisensa pois sulkevia, vaan niitä olisi pikemminkin edistettävä yhdessä;

L. toteaa, että on näyttöä siitä, että generatiivisen tekoälyn tarjoajat rikkovat laajasti tekijänoikeussääntöjä, mukaan lukien teosten luvaton kerääminen internetistä, oikeudenhaltijoiden tekstin- ja tiedonlouhintaoikeuksia koskevien varaumien noudattamatta jättäminen, piraattilähteiden käyttö teosten hankkimiseen ja lisenssien hakematta jättäminen; toteaa, että tämä käytäntö, joka rikkoo selvästi tekijöiden perusoikeuksia ja edustaa EU:n kulttuuri- ja tiedotusalan vahingoksi koituvaa arvon väärinkäyttöä, on osoitus vahvojen toimenpiteiden tarpeesta sen varmistamiseksi, että EU:n tekoälyekosysteemi on oikeudenmukainen ja eettinen;

M. toteaa, että generatiivisen tekoälyn ja tekijänoikeuden ja lähioikeuksien välistä vuorovaikutusta koskevia keskeisiä oikeudellisia kysymyksiä ovat se, onko tekijänoikeudella suojattujen teosten ja muun aineiston käyttö koulutusdatajoukoissa laillista EU:n ja jäsenvaltioiden lainsäädännön nojalla, millainen oikeudellinen asema tekoälyn tuottamalla sisällöllä olisi oltava ja miten varmistetaan avoimuus, suostumuksen pyytäminen tekijöiltä ja oikeudenhaltijoilta ja oikeudenmukaisen korvauksen maksaminen heille, kun heidän suojattuja teoksiaan ja muuta aineistoaan käytetään tekoälyn tuotosten tuottamiseen, levittämiseen ja jakeluun;

N. toteaa, että generatiivinen tekoäly tuottaa valtavia määriä ja edullisesti inhimillistä luovuutta jäljittelevää sisältöä ja kilpailee suoraan tekijöiden tekemän työn kanssa erityisesti kulttuuri- ja mediasisällön tapauksessa; ottaa huomioon, että tämä kilpailu voi johtaa verkkosisällön laadun heikkenemiseen tekijöiden loitontumisen seurauksena ja siten ihmisten tuottaman kulttuurituotannon ja luovan alan tuotannon yleiseen vähenemiseen;

O. toteaa, että riskit siitä, että tuotannon inhimillinen ulottuvuus katoaa vähittäin tekoälyn tuottaman sisällön tieltä ja että luovan alan taloudellinen elinkelpoisuus heikkenee, aiheuttavat eurooppalaiselle yhteiskunnalle ja demokratialle eksistentiaalisen uhan, koska se hämärtää totuuden ja valheen välisiä rajoja ja käsitystä diskurssista ja siihen osallistujista sekä häiritsee kognitiivisia kykyjä ja kriittistä ajattelua; ottaa huomioon, että nämä riskit otetaan huomioon tekoälysäädöksessä, mutta se ei voi olla kattava ilman tekijänoikeuden ja lähioikeuksien vankkaa suojaa;

P. katsoo, että lainsäädännön asianmukaisen täytäntöönpanon ja tasapuolisten toimintaedellytysten varmistamiseksi kaikkialla EU:ssa ja tekoälyn tarjoajien keskuudessa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevia EU:n ja jäsenvaltioiden sääntöjä on sovellettava yhdenmukaisesti kaikkiin tekoälyn tarjoajiin, jotka ottavat käyttöön tuotteita tai tarjoavat palveluja EU:ssa, riippumatta niiden sijoittautumispaikasta, lainkäyttöalueesta, jolla kyseisten tekoälymallien koulutuksen perustana olevat tekijänoikeuden kannalta merkitykselliset toimet toteutetaan, ja siitä, missä tekoälyjärjestelmän tuottamaa tuotosta käytetään EU:ssa; katsoo, että samaa vaatimusta olisi sovellettava soveltuvin osin kaikissa myöhemmissä käyttötarkoituksissa päättelyä, haulla tehostettua tuottamista tai hienosäätöä varten sekä tekoälymallien tarjoajien toimesta, kuten tekoälysäädöksen 53 artiklassa tällä hetkellä säädetään, että myös tekoälyjärjestelmien tarjoajien tai käyttöönottajien toimesta; katsoo, että uusien lisenssisopimusten tekemistä ei pitäisi tulkita väärin hyvityksenä tekijänoikeudella suojatun sisällön aiemmasta luvattomasta käytöstä;

Q. toteaa, että yleiskäyttöisen tekoälymallin EU:n markkinoille saattavan tekoälyn tarjoajan on edelleen oltava vastuussa sen varmistamisesta, että sen tekijänoikeuspolitiikkaan sisältyvissä toimenpiteissä, sellaisina kuin ne on esitetty yleiskäyttöistä tekoälyä koskevissa käytännesäännöissä, noudatetaan tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevan EU:n lainsäädännön täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, ennen kuin se toteuttaa tekijänoikeuden kannalta merkityksellisiä toimia asianomaisen jäsenvaltion alueella, koska tämän tekemättä jättäminen voi johtaa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevan EU:n lainsäädännön mukaiseen vastuuseen;

R. ottaa huomioon, että käytännesääntöjen noudattaminen on vain vapaaehtoista eivätkä kaikki tekoälyn tarjoajat ole allekirjoittaneet niitä, etenkään niiden tekijänoikeuslukua;

S. ottaa huomioon, että yhtäältä tekoälyn koulutuksen, käyttöönoton ja tarjonnan maailmanlaajuinen luonne ja eksponentiaalinen määrä ja toisaalta tekijänoikeutta ja lähioikeuksia koskevien sääntöjen alueellinen soveltaminen luovat esteitä asiaankuuluvien oikeuksien lisensoinnille ja tekoälytuotteiden ja -palvelujen asettamiselle saataville EU:n markkinoilla kyseisten sääntöjen ja oikeuksien mukaisesti samaan tapaan kuin digitalisaation yhteydessä, mutta tekoälyaikakauden myötä esteiden määrä on kasvanut merkittävästi;

T. ottaa huomioon, että tekijänoikeudella suojatun sisällön loukkaavaa käyttöä tekoälymallien kouluttamisessa koskeva oikeuskäytäntö on edelleen vähäistä, mutta lähitulevaisuudessa on odotettavissa useita tuomioistuinten päätöksiä, koska eri oikeudenhaltijat EU:ssa ja muualla maailmassa ovat nostaneet kanteita tiettyjä tekoälyn tarjoajia vastaan;

U. katsoo, että generatiivisen tekoälyn kouluttaminen on erityinen käyttötarkoitus, joka edellyttää niiden oikeudellisten edellytyksien selkeyttämistä, joiden puitteissa tekoälyä voidaan kouluttaa;

V. ottaa huomioon, että korkealaatuiset, ihmisen tuottamat (ei-synteettiset) ja kattavat koulutusdatajoukot ovat olennaisen tärkeitä sekä tutkimukselle että generatiivisten tekoälyjärjestelmien tehokkaalle kaupalliselle kehittämiselle ja generatiivisten tekoälyjärjestelmien korkealaatuisen ja luotettavan tuotoksen varmistamiselle; katsoo, että tällaisten datajoukkojen, johon ei sisälly laittomasti valmistettua, luvatonta tai muita oikeuksia loukkaavaa aineistoa, laillisen tuottamisen ja käytön mahdollistaminen EU:ssa on siksi ratkaisevan tärkeää innovoinnin edistämiseksi, teknologisen ja kulttuurisen suvereniteetin varmistamiseksi, EU:n kilpailukyvyn säilyttämiseksi nopeasti kehittyvässä maailmanlaajuisessa tekoäly-ympäristössä ja Euroopan kulttuurialan ja luovan alan suojelemiseksi;

W. toteaa, että Euroopan unionin teollisoikeuksien viraston (EUIPO) tekijänoikeuksien tietokeskuksen perustaminen olisi oikea-aikainen ja kiitettävä aloite, jolla pyrittäisiin tarjoamaan hyödyllistä ja luotettavaa tietoa tekijänoikeudesta ja vahvistamaan vuorovaikutusta tekijänoikeuden ja lähioikeuksien haltijoiden ja kehitteillä olevien teknologioiden, erityisesti generatiivisen tekoälyn, alalla toimivien edustajien ja sidosryhmien välillä;

X. katsoo, että oikeudenhaltijoilla olisi oltava mahdollisuus käyttää välineitä, joiden avulla he voivat tosiasiallisesti sulkea pois teostensa käytön tekoälykoulutuksessa rajallisessa määrässä standardoituja koneluettavia muotoja, joita EUIPO mahdollisesti hallinnoisi ja luetteloisi, mikä mahdollistaa rekisteröityjen teosten tosiasiallisen sulkemisen hakurobottien käytön ulkopuolelle ja tarjoaa oikeusvarmuutta sekä oikeudenhaltijoille että tekoälyn tarjoajille;

Y. katsoo, että kaikkien generatiivisten tekoälymallien ja -järjestelmien tarjoajien tai käyttöönottajien olisi varmistettava avoimuus kaiken kyseisten mallien ja järjestelmien kouluttamiseen käytetyn tekijänoikeudella suojatun sisällön osalta riippumatta siitä, millä lainkäyttöalueella tekoälymallien koulutuksen perustana olevat tekijänoikeuden kannalta merkitykselliset toimet toteutetaan; katsoo, että tällaisen avoimuuden on perustuttava yksilöityyn luetteloon, jossa eritellään kaikki kouluttamiseen käytetty tekijänoikeudella suojattu sisältö; katsoo, että samaa vaatimusta olisi sovellettava soveltuvin osin kaikissa myöhemmissä tämän sisällön käyttötarkoituksissa, mukaan lukien päättelyä, haulla tehostettua tuottamista tai hienosäätöä varten, sekä tekoälymallien tarjoajien toimesta, kuten tekoälysäädöksen 53 artiklassa tällä hetkellä säädetään, että myös tekoälyjärjestelmien tarjoajien tai käyttöönottajien toimesta; ottaa huomioon, että päättelyä ja haulla tehostettua tuottamista tapahtuu jatkuvasti ja reaaliaikaisesti; katsoo, että tällaisissa tapauksissa avoimuuteen olisi sisällyttävä

hakurobottien käyttö, jossa hakurobottien on tunnistauduttava verkko-operaattoreille ja tekoälyn tarjoajien tai käyttöönottajien on pidettävä yksityiskohtaista kirjaa hakurobottien käytöstä; toteaa, että on syytä olettaa, että sisältö on luotu hakurobotteja käyttämällä, myös päättelyä ja haulla tehostettua generointia varten, kun tekoälyjärjestelmät käsittelevät käyttäjien kyselyjä; ottaa huomioon, että pelkät tiedot tekoälyn ja generatiivisen tekoälyn tarjoajien ja käyttöönottajien käyttämästä kolmannen osapuolen sisällöstä eivät ole EU:n lainsäädännön mukaisia liikesalaisuuksia;

Z. katsoo, että tällaista avoimuutta voitaisiin helpottaa EUIPO:n kaltaisella luotettavalla välittäjällä, jonka vastuulla olisi tiedottaa oikeudenhaltijoille heidän sisältönsä käytöstä, jotta heidän olisi mahdollista esittää vaateita, kun heidän sisältöään käytetään kouluttamisessa; toteaa, että tällaiselle välittäjälle olisi annettava tarvittavat valtuudet ja resurssit, jotta se voi arvioida, noudattavatko tarjoajat ja käyttöönottajat kaikilta osin avoimuusvelvoitteitaan;

AA. toteaa, että avoimuus voitaisiin saavuttaa myös antamalla oikeudenhaltijoille mahdollisuus merkitä teoksensa ja muu suojattu aineistonsa vesileimoilla ja edellyttämällä, että tekoälyn tarjoajat säilyttävät vesileimat muuttamattomina ja asettavat saataville hakuvälineitä, joiden avulla tällaiset vesileimat voidaan havaita tekoälyn kouluttamisessa käytettävän materiaalin joukosta;

AB. katsoo, että tekijänoikeudella suojattuja teoksia ja muuta suojattua aineistoa koskevan avoimuuden varmistamista koskevan velvoitteen lisäksi olisi otettava käyttöön mekanismi, jossa tekoälymallien ja -järjestelmien tarjoajien tai käyttöönottajien täyden avoimuuden noudattamatta jättäminen johtaisi tietyin edellytyksin kumottavissa olevaan olettamaan siitä, että kyseistä tekijänoikeudella suojattua teosta tai muuta suojattua aineistoa on käytetty kouluttamiseen, päättelyyn ja haulla tehostettuun generointiin, mikä johtaisi kaikkiin tekijänoikeuden ja lähioikeuksien loukkauksista EU:n ja kansallisen lainsäädännön nojalla sovellettaviin oikeudellisiin seurauksiin; katsoo, että jos tuomioistuin ratkaisisi asian oikeudenhaltijoiden tai heitä edustavien organisaatioiden hyväksi tällaisen olettaman tai toimitetun näytön perusteella, tekoälyn tarjoajan olisi vastattava kaikista kohtuullisista ja oikeasuhteisista oikeudenkäyntikuluista ja muista kustannuksista;

AC. ottaa huomioon, että lehdistöalalla on ratkaiseva merkitys demokratian ja demokraattisten rakenteiden turvaamisessa EU:ssa; katsoo, että on olennaisen tärkeää varmistaa, että generatiiviset tekoälymallit ja -järjestelmät eivät käsittele tietoja valikoivasti tavalla, jossa suositaan tiettyjä julkaisuja toisten kustannuksella, ja että näin voidaan säilyttää tiedon moniarvoisuus ja puolueettomuus; katsoo, että generatiiviset tekoälymallit ja -järjestelmät on suunniteltava siten, että niihin sisällytetään ja niissä otetaan huomioon kattavasti erilaisia lehtijulkaisuja, jotta julkisessa keskustelussa voidaan ylläpitää monimuotoisuuden ja

oikeudenmukaisuuden demokraattisia perusarvoja; katsoo, että generatiivisille tekoälymalleille ja -järjestelmille on laadittava selkeät laatustandardit;

AD. katsoo, että tekoälyjärjestelmien tuottamia tuotoksia koskeva avoimuus on olennaisen tärkeää, jotta sisältö voidaan luokitella asianmukaisesti ”tekoälyllä tuotetuksi” tai ”ihmisen tekemäksi” sen mukaan, täyttääkö tuotos tekijänoikeussuojaa koskevat vahvistetut kriteerit; ottaa huomioon, että tällaisella luokittelulla on merkittäviä oikeudellisia seurauksia muun muassa tekijänoikeussuojan sovellettavuuden sekä oikeuksien ja vastuiden määrittämisen kannalta; ottaa huomioon, että kansalaisten luottamus tekoälyyn voi perustua ainoastaan sääntelykehykseen, jolla varmistetaan, että kaikissa käyttöön otetuissa tekoälyjärjestelmissä noudatetaan kaikilta osin perussopimuksia, perusoikeuskirjaa ja EU:n sekundaarilainsäädäntöä;

AE. ottaa huomioon, että generatiivisen tekoälyn tuotosten oikeudellisen kohtelun osalta EU:n tekijänoikeuslainsäädäntö perustuu edelleen inhimillisen tekijyyden periaatteisiin; ottaa huomioon, että Euroopan unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan teoksen käsitteeseen sisältyy kaksi kumulatiivista edellytystä: ensinnäkin kyseessä on oltava omaperäinen teos, joka on tekijänsä henkisen työn tulos, ja toiseksi kyseinen teos voidaan tunnistaa riittävän tarkasti ja objektiivisesti;

AF. ottaa huomioon, että generatiivista tekoälyä käytetään yhä enemmän välineenä, jolla tuetaan tekijänoikeuden ja lähioikeuksien täytäntöönpanoa; katsoo, että komission olisi varmistettava, että generatiivisen tekoälyn käyttöön tekijänoikeusvaateiden täytäntöönpanossa sovelletaan tehokkaita suojatoimia, mukaan lukien väärinkäytön vastaiset suojatoimet, joilla varmistetaan perusoikeuksien, erityisesti sananvapauden ja lehdistönvapauden, kunnioittaminen kaikilta osin;

AG. katsoo, että epäjohdonmukaiset kansainväliset säännöt tekijänoikeussuojan sovellettavuudesta tekoälyllä tuotettuun sisältöön vaarantaa teollis- ja tekijänoikeutta koskevan lainsäädännön johdonmukaisuuden maailmanlaajuisesti ja voi johtaa sääntelyerojen hyväksikäyttöön tai heikentää EU:n luovien alojen ja tekoälyalojen kilpailukykyä; katsoo, että kansainvälinen lähentyminen ja maailmanlaajuisen sääntelykehyksen laatiminen tarjoaisivat tehokkaamman ja johdonmukaisemman vaihtoehdon nykyiselle oikeudellisten lähestymistapojen hajanaisuudelle; katsoo, että ulkoinen poliittinen painostus ei saisi vaikuttaa tekoälyä ja tekijänoikeuksia koskevaan EU:n sääntelyyn; katsoo, että tässä yhteydessä EU:n on tarjottava vahva ja yhtenäinen vastaus sisämarkkinoidensa toiminnan turvaamiseksi, työvoimansa ja kilpailukykynsä suojelemiseksi, teknologisen riippumattomuutensa vahvistamiseksi ja maailmanlaajuisten standardien asettamiseksi teollis- ja tekijänoikeuksien alalla;

AH. toteaa, että EU:n lainsäädännön asianmukaisen täytäntöönpanon varmistamiseksi kaikkien generatiivisten tekoälypalvelujen osalta ja jotta estetään EU:n ulkopuolisia tarjoajia saamasta epäoikeudenmukaista kilpailuetua noudattamatta jättämisen vuoksi on olennaisen tärkeää, että sääntöjä, joilla suojellaan ja pannaan täytäntöön tekijöiden oikeuksia EU:n ja kansallisella tasolla, sovelletaan tehokkaasti kaikkiin EU:n markkinoilla toimiviin palveluihin; ottaa huomioon, että vallan keskittyminen yhä enemmän muutamien suurten Euroopan ulkopuolisten yritysten käsiin lisää EU:n strategista riippuvuutta ja heikentää eurooppalaisten tekijöiden ja eurooppalaisen lehdistön valmiuksia käyttää ja valvoa oikeuksiaan; katsoo, että EU:n ja kansainvälisen oikeuden sallimissa rajoissa tekijänoikeussuojan alueperiaatetta on mukautettava generatiivisten tekoälyjärjestelmien kouluttamisen osalta, jotta varmistetaan, että eurooppalaisen sisällön käyttöön sovelletaan EU:n lainsäädäntöä myös silloin, kun tällainen kouluttaminen tapahtuu EU:n ulkopuolella, mikä on olennaisen tärkeää oikeudenmukaisen korvauksen takaamiseksi eurooppalaisille tekijöille ja oikeudenhaltijoille ja EU:n kulttuurialan ja luovan alan elinvoimaisuuden turvaamiseksi sekä oikeudenmukaisen kilpailun varmistamiseksi generatiivisten tekoälyjärjestelmien eurooppalaisten ja muiden kuin eurooppalaisten tarjoajien välillä; katsoo, että generatiivisten tekoälyjärjestelmien, jotka eivät täytä näitä vaatimuksia, toiminta olisi kiellettävä EU:ssa ja että näitä periaatteita olisi valvottava tehokkaasti;

AI. ottaa huomioon, että generatiivisen tekoälyn nopea kehitys on lisännyt merkittävästi mahdollisuuksia luoda ja levittää realistisesti manipuloituja digitaalisia kuvia, ääni- tai videosisältöjä, myös taiteilijoiden teoksia ja esityksiä, jotka muistuttavat tai jäljittelevät todellisia ihmisiä ja joita kutsutaan ”syväväärennöksiksi” ja jotka vaikuttavat virheellisesti aidoilta tai totuudenmukaisilta; ottaa huomioon, että tällaisen sisällön väärinkäyttö aiheuttaa riskin näiden henkilöiden identiteetille ja persoonallisuudelle, mukaan lukien heidän kehonsa, kasvonpiirteensä ja äänensä;

1. panee merkille tähänastiset epäselvyydet tekijänoikeusdirektiivin soveltamisessa generatiivisen tekoälyn koulutuksen yhteydessä ja suosittelee sen soveltamisen ja täytäntöönpanon pikaista selkeyttämistä;

2. katsoo, että nykyinen tekijänoikeuslainsäädäntö ei riitä vastaamaan haasteeseen, joka liittyy tekijänoikeudella suojatun aineiston lisensointiin generatiivista tekoälyä varten; kehottaa laatimaan täydentävän oikeudellisen kehyksen, jolla selvennetään generatiivisen tekoälyn lisensointisääntöjä ja puututaan nykyisen tekijänoikeuslainsäädännön mahdollisiin loukkauksiin; vaatii, että tällaiseen kehykseen olisi sisällytettävä määräyksiä, joilla varmistetaan generatiivisen tekoälyn tarjoajien tehokas yhteistyö tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden kanssa, mukaan lukien

toimivat lisensointimarkkinat, joilla palautetaan oikeudenhaltijoiden neuvotteluvoima ja toteuttamiskelpoiset suojeluratkaisut;

3. muistuttaa, että kaikkien poikkeusten tekijänoikeussäännöstön mukaisiin nykyisiin oikeuksiin, myös tekoälyä koskeviin oikeuksiin, on oltava tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 5 kohdan ja Bernin yleissopimuksen mukaisen kolmen kohdan testin mukaisia; toteaa, että ”laillisen pääsyn” käsite sulkee pois laittomasti valmistetut ja tekijänoikeuksia loukkaavat teosten kopiot;

4. kehottaa komissiota varmistamaan, että erityisesti tutkimusorganisaatioiden ja kulttuuriperintölaitosten tieteellisiin tutkimus- tai koulutustarkoituksiin tai ei-kaupallisen innovoinnin puitteissa harjoittamaa toimintaa ei rajoiteta perusoikeuskirjan 13 artiklaan sisältyvän periaatteen mukaisesti; kehottaa komissiota varmistamaan, että näistä toimista saatujen tutkimustulosten kaupallista hyödyntämistä ei rajoiteta edellyttäen, että oikeudenhaltijoilta on saatu asianmukaiset luvat;

5. muistuttaa, että oikeudenhaltijoilla, erityisesti lehdistön ja uutismedia-alan oikeudenhaltijoilla ja erityisesti lehtikustantajilla, toimittajilla ja uutistoimittajilla, on oltava täysi määräysvalta sisältönsä digitaaliseen käyttöön tekoälyjärjestelmien ja -mallien koulutustarkoituksiin; korostaa, että tämän määräysvallan olisi perustuttava vankkaan ja toimivaan mahdollisuuteen sulkea pois tällainen käyttö tekoälyjärjestelmissä ja -malleissa ja sitä olisi tuettava täydellä avoimuudella ja kolmannen osapuolen sisällön käyttöä koskevalla lähdedokumentaatiolla;

6. katsoo lisäksi, että kyseisillä oikeudenhaltijoilla on oltava täysi määräysvalta sisältönsä käyttöön muihin tarkoituksiin kuin tekoälykoulutukseen, kuten päättelyyn ja haulla tehostettuun generointiin järjestelmissä, kuten sovelluksissa, tai käyttöön sellaisiin tarkoituksiin, jotka edistävät tekoälyn tuottaman kilpailevan tarjonnan tuotantoa oikeudenhaltijoiden ensimarkkinoilla; katsoo, että suojattua sisältöä voidaan käyttää tällaisiin tarkoituksiin koulutuksen lisäksi vain oikeudenhaltijoiden nimenomaisella suostumuksella; ehdottaa, että komissio tutkii, miten lehtikustantajien, toimittajien ja uutistoimittajien liitännäisoikeudet ja muut niihin liittyvät oikeudet, myös uutismedian tuottajien ja uutislähetystoiminnan harjoittajien oikeudet, voitaisiin laajentaa kattamaan nämä tarkoitukset; katsoo, että tällaisia korvausoikeuksia voidaan hallinnoida myös vapaaehtoisella kollektiivisella lisensointijärjestelmällä, jossa voitaisiin harkita olettamaa oikeuksien kollektiivisesta hallinnoinnista oikeudenhaltijoiden puolesta niiden sisällön tekoälyyn liittyvän käytön osalta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta oikeudenhaltijoiden oikeutta valita yksilöllinen lisensointi;

7. kehottaa komissiota tutkimaan mahdollisuutta suojella lehdistöä ja uutismedia-alaa, jonka palveluja tekoälyjärjestelmät hyödyntävät

toistuvasti ja kattavasti, ja arvioimaan ja tarvittaessa ehdottamaan mekanismeja, joilla varmistetaan, että generatiivisten tekoälymallien tai -järjestelmien tarjoajat, jotka todistettavasti ohjaavat liikennettä ja tuloja pois lehdistöstä ja uutismedioista, maksavat korvauksia tällaisille tiedotusvälineille oikeudenmukaisella, oikeasuhtaisella ja syrjimättömällä tavalla kiinnittäen erityistä huomiota paikallisiin ja alueellisiin tiedotusvälineisiin, jotta voidaan turvata tiedotusvälineiden moniarvoisuus, monimuotoisuus ja demokraattinen keskustelu EU:ssa ja sen jäsenvaltioissa;

8. panee merkille, että generatiivista tekoälyä käytetään yhä enemmän uutissisällön kokoamiseen tai esittämiseen ja että sillä on kauaskantoisia vaikutuksia tiedon saatavuuteen ja monimuotoisuuteen; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita varmistamaan EU:n lainsäädännön täysimääräisen täytäntöönpanon tämän ilmiön torjumiseksi; korostaa, että tällaisilla järjestelmillä olisi ylläpidettävä ja edistettävä eurooppalaisen medianvapaussäädöksen[17] perustana olevia periaatteita, erityisesti tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja tiedon monimuotoisuutta; korostaa, että digipalvelusäädöksen 34 artikla on pantava asianmukaisesti täytäntöön, kun tällaiset palveluntarjoajat nimetään erittäin suuriksi verkkoalustoiksi tai erittäin suuriksi verkossa toimiviksi hakukoneiksi, ja että on varmistettava, että tiedotusvälineiden vapauteen ja moniarvoisuuteen kohdistuviin järjestelmäriskeihin puututaan asianmukaisesti; kehottaa lisäksi komissiota puuttumaan nopeasti kaikkiin digimarkkinasäädöksen rikkomisiin, jotka liittyvät portinvartijoiden mahdollisiin omaa yritystä suosiviin käytäntöihin, jotka hyödyttävät niiden tekoälypalveluja ja vahingoittavat reilua kilpailua yrityskäyttäjien kanssa;

9. kehottaa komissiota helpottamaan tarvittaessa kollektiivista hallinnointia harjoittavien elinten kuulemisen avulla vapaaehtoisten alakohtaisten kollektiivisten lisenssisopimusten tekemistä keinona luoda nopeasti toimivat lisensointimarkkinat, jotka tarjoavat tasapainoisen ja tehokkaan kehyksen, jolla varmistetaan oikeudenhaltijoiden oikeudenmukainen korvaus ja annetaan tekoälyn tarjoajille pääsy laadukkaaseen koulutusdataan; kehottaa komissiota varmistamaan, että tällaiset kollektiiviset lisenssisopimukset ovat kaikkien sidosryhmien saatavilla, yksittäiset tekijät ja pk-yritykset mukaan lukien, ja edistämään vilpittömässä hengessä käytäviä neuvotteluja ja avoimuutta; muistuttaa, että on kunnioitettava oikeudenhaltijoiden sisällölleen asettamia kieltoja niiden käyttämisestä koulutustarkoituksiin;

---

17 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1083, annettu 11. huhtikuuta 2024, mediapalvelujen yhteisestä kehyksestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 2010/13/EU muuttamisesta (eurooppalainen medianvapaussäädös) (EUVL L, 2024/1083, 17.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1083/oj).

10. kehottaa komissiota tarjoamaan oikeusvarmuutta sekä oikeudenhaltijoille että tekoälyn tarjoajille ja arvioimaan sellaisten välineiden tarpeellisuutta ja toteutettavuutta, joiden avulla oikeudenhaltijat voivat tosiasiallisesti sulkea teostensa käytön tekoälykoulutuksen ulkopuolelle rajallisessa määrässä koneellisesti luettavia standardoituja muotoja, joita hallinnoi luotettava välittäjä; ehdottaa, että EUIPO:sta tehdään luotettava välittäjä, joka hallinnoi ja ylläpitää luetteloa poissulkemisista ja voi konsultoida muita jo olemassa olevia poissulkemisluetteloita; korostaa, että kaikkiin uusiin mekanismeihin osallistumisen olisi oltava yksinkertaista ja kustannustehokasta eikä se saisi mitätöidä tai kumota aiemmin ilmoitettuja käyttökieltoja, samalla kun tekoälyn tarjoajille tarjotaan kattava väline tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi; katsoo, että tällaiset mekanismit olisi perustettava siten, että suunnittelussa ja arvioinnissa kuullaan asianomaisia sidosryhmiä, erityisesti oikeudenhaltijoita, tekoälyn tarjoajia ja niitä edustavia organisaatioita;

11. suosittelee, että komissio antaa EUIPO:lle myös vastuun alakohtaisen vapaaehtoisen lisensointiprosessin tukemisesta, jotta voidaan virtaviivaistaa generatiivisen tekoälyn tarjoajien ja oikeudenhaltijoiden välisiä suhteita ja luoda toimiva ja innovointia edistävä kehys, joka tukee EU:n kilpailukykyä ilman, että se aiheettomasti vaikeuttaa tekoälyteknologioiden kehittämistä, aiheuttaa kohtuutonta hallinnollista rasitetta tai vaarantaa yksinoikeuksien täytäntöönpanokelpoisuutta;

12. kehottaa komissiota ehdottamaan tekijänoikeudella suojatun teoksen tai muun suojatun aineiston käyttöä koskevaa avoimuutta ja lähdedokumentaatiota EU:n markkinoille saatettujen yleiskäyttöisten tekoälymallien ja -järjestelmien tarjoajille ja käyttöönottajille, ja käyttökieltojen noudattamista luotettavalle välittäjälle, kuten EUIPO:lle; suosittelee, että komissio jatkaa yhteistyötä tekoälyn tarjoajien ja asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa koulutusdatan mallin parantamiseksi; toteaa, että päättelyn ja haulla tehostetun generoinnin kaltaisten jatkuvaa ja reaaliaikaista hakurobottien käyttöä edellyttävien käyttötarkoitusten tapauksessa avoimuutta olisi täydennettävä velvoitteella, jonka mukaan hakurobottien on oltava verkko-operaattorin tunnistettavissa ja tekoäly-yritysten on pidettävä yksityiskohtaista kirjaa kaikista toteutetuista hakurobottien käyttöä koskevista toimista, ottaen asianmukaisesti huomioon tarpeen suojella liikesalaisuuksia ja luottamuksellisia liiketoimintatietoja ja siten, että varmistetaan asianmukainen tasapaino tällaisen suojelun ja avoimuusvelvoitteiden tehokkaan täytäntöönpanon välillä; korostaa, että digitaalinen vesileimaus, johon sisältyy allekirjoituksen, koodin tai tietyn tiedon hienovarainen lisääminen suoraan suojattuun sisältöön – tekstiin, kuvaan, videoon tai ääneen – on innovatiivinen ja vankka väline tekijänoikeuden ja lähioikeuksien suojelemiseksi; korostaa, että komission on myös edistettävä tutkimusta ja standardien kehittämistä innovatiivisille teknologisille ratkaisuille, jotka parantavat kykyä todentaa data-aineistoa koskevia

tietoja, mukaan lukien salausvesileimat; katsoo, että mikään uusi käyttökieltomekanismi ei saisi mitätöidä aiemmin asetettuja käyttökieltoja;

13. katsoo, että tekijänoikeudella ja lähioikeuksilla suojattujen teosten ja muun aineiston käyttämistä generatiivisen tekoälyn koulutukseen koskevaa oikeudellista kehystä ei pitäisi ottaa käyttöön ilman täydellistä avoimuutta tällaisen datan käytöstä ja tekijöiden oikeuksien tehokkaasta suojelusta ja täytäntöönpanosta, mikä palauttaisi tekijöiden ehdottoman oikeuden varmistaa täysi neuvotteluvoimansa asianmukaisen ja oikeasuhteisen korvauksen saamiseksi;

14. korostaa, että yleiskäyttöistä tekoälyä koskevia käytännesääntöjä, suuntaviivoja ja malleja olisi tarkistettava ja käsiteltävä muuttuvina asiakirjoina, joita on päivitettävä säännöllisesti, jotta voidaan vastata tekijänoikeussuojaan ja tekoälyn kehittämiseen liittyviin uusiin haasteisiin; panee merkille, että nämä käytännesäännöt ovat väliaikainen väline tekoälysäädöksen noudattamisen osoittamiseksi, kunnes yhdenmukaistetut standardit on laadittu, kuten Euroopan tekoälytoimiston 18. heinäkuuta 2025 julkaisemissa suuntaviivoissa korostetaan; suhtautuu yleisesti ottaen myönteisesti yleiskäyttöistä tekoälyä koskevien käytännesääntöjen tekijänoikeuslukuun, kuten tietoaineistojen dokumentointia, käyttökieltoja ja valitusten käsittelyä koskeviin sitoumuksiin, mutta panee merkille jäljellä olevat puutteet; kehottaa Euroopan tekoälytoimistoa panemaan nämä säännökset määrätietoisesti täytäntöön ja helpottamaan työtä, jolla pyritään saavuttamaan EU:n tiukimmat standardit kyseisten vaatimusten tehokkaalle noudattamiselle, ja kehottaa allekirjoittajia hyväksymään julkisen tekijänoikeuspolitiikan ja ottamaan käyttöön helppokäyttöisen ja aikasidonnaisen valitusmekanismin, joka tarjoaa oikeudenhaltijoille tehokkaita oikeussuojakeinoja;

15. suosittelee, että riippumatta komission suunnittelemasta tekijänoikeuskehyksen ja tekijänoikeusdirektiivin uudelleentarkastelusta ja ennen sen aloittamista ja olettamatta, että lainsäädäntöä on tarkistettava, komissio tekee kiireellisesti nopean ratkaisun löytämiseksi perusteellisen arvioinnin siitä, otetaanko nykyisessä EU:n tekijänoikeussäännöstössä asianmukaisesti huomioon oikeudellinen epävarmuus ja kilpailuvaikutukset, jotka liittyvät suojattujen teosten ja muun aineiston käyttöön generatiivisten tekoälyjärjestelmien kouluttamisessa, alueelliset vaikutukset, muiden julkisesti saatavilla olevien resurssien, kuten verkkotietosanakirjojen, kirjastojen ja arkistojen, kestävyys sekä sellaisen tekoälyn tuottaman sisällön levittäminen, joka voi korvata ihmisen luoman ilmaisun; korostaa, että tässä arvioinnissa olisi käytettävä kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon kaikkien sidosryhmien, mukaan lukien tutkijat, yliopistot, kirjastot, kulttuuriorganisaatiot, eurooppalaiset tekoälyn kehittäjät, myös startup-yritykset, uutiskanavat ja luovat alat, tekoälyn käyttöön ja kehittämiseen liittyvät tarpeet;

16. vahvistaa, että EU:n ja kansainvälisen oikeuden mukaisesti ja jotta voidaan varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset EU:hun sijoittautuneiden ja EU:n ulkopuolisten generatiivisten tekoälypalvelujen välillä, taata tekijöille asianmukainen suoja ja oikeudenmukainen korvaus heidän teostensa käytöstä, tehostaa tällaisten teosten lisensointia ja viime kädessä edistää EU:n kulttuurista elinvoimaisuutta, alueperiaatetta olisi tulkittava siten, että kun generatiivisia tekoälymalleja ja -järjestelmiä saatetaan EU:n markkinoille tai asetetaan saataville EU:n markkinoilla, tekoälysäädöksen johdanto-osan 106 kappaleessa tarkoitettua EU:n tekijänoikeuslainsäädäntöä sovelletaan riippumatta lainkäyttöalueesta, jolla kyseisten generatiivisten tekoälymallien ja -järjestelmien koulutuksen perustana olevat tekijänoikeuden kannalta merkitykselliset toimet toteutetaan, mistä seuraa, että jos tekijänoikeutta ei noudateta, kyseisiä malleja ja järjestelmiä ei saa saattaa EU:n markkinoille eikä asettaa saataville EU:n markkinoilla;

17. suosittelee lisäksi, että tällaisella arvioinnilla pyrittäisiin ylläpitämään kehystä, jossa varmistetaan avoimuus tekijänoikeudella suojatun teoksen tai muun suojatun aineiston käytössä ja jossa oikeudenmukaiset ja oikeasuhteiset korvausmekanismit tällaisesta käytöstä mahdollistavat sellaisten resurssien tuottamisen, joita eurooppalaisen taiteellisen ja luovan tuotannon menestyminen tekoälyvetoisen maailmanlaajuisen muutoksen yhteydessä ja julkisen tietoekosysteemin kestävyys edellyttävät; korostaa, että on kiireellisesti varmistettava nämä edellytykset, jotta vältetään kasvava riski siitä, että tekoälyjärjestelmien tuottama sisältö korvaa vähitellen inhimillisen luovuuden;

18. panee merkille sellaisten generatiivisten tekoälyjärjestelmien käytön, jotka perustuvat suurelta osin suojattuun sisältöön ja sen jäljentämiseen ilman asianomaisten oikeudenhaltijoiden lupaa tai heille maksettavaa korvausta, erityisesti silloin, kun kyseiset järjestelmät on integroitu hakukoneisiin tai muihin digitaalisiin palveluihin, jotka mahdollistavat usein reaaliaikaisesti ja vähäisin kustannuksin sellaisen sisällön tuottamisen, joka loukkaa niiden alkuperäisten teosten ja muun suojatun aineiston tekijänoikeuksia, joiden perusteella malleja on koulutettu tai joita tällaiset mallit ovat haravoineet, myös reaaliaikaisesti; on huolissaan siitä, että nämä käytännöt voivat johtaa sellaisten tuotteiden ja palvelujen tarjoamiseen, jotka kilpailevat suoraan ja epäoikeudenmukaisesti oikeudenhaltijoiden tuotteiden ja palvelujen kanssa, myös portinvartioiden harjoittaman laittoman oman yrityksen suosimisen vuoksi;

19. muistuttaa, että vapaaehtoinen lisensointi, olipa se yksilöllistä tai kollektiivista, tukee luovien alojen menestystä varmistamalla joustavuuden valita sopivin malli kuhunkin käyttötarkoitukseen, ja korostaa samalla, että oikeudenhaltijoiden on voitava vapaasti päättää, lisensoivatko ne teoksensa generatiivisten tekoälyjärjestelmien käyttöön, ja määrittää sitä vastaava korvaus,

jotta voidaan turvata alakohtainen monimuotoisuus ja estää markkinavääristymät, jotka voisivat heikentää luovien alojen ja eurooppalaisen lehdistön elinkelpoisuutta;

20. kehottaa laatimaan johdonmukaisen ja toimivan lisensointikehyksen tekijänoikeudella tai lähioikeuksilla suojatun sisällön käytölle, jotta tekijöille voidaan maksaa oikeudenmukainen korvaus siitä, että generatiiviset tekoälymallit hyödyntävät niiden tekijänoikeudella suojattua sisältöä; kannustaa tekoälymallien tarjoajia hakemaan lisenssejä oikeudenhaltijoilta ja korostaa, että tehokas ja kattava avoimuus tekoälymallien kouluttamiseen käytettävistä tekijänoikeussuojatuista teoksista ja sisällöstä on olennainen edellytys tällaisten markkinoiden kehittämiselle; suosittelee tässä yhteydessä vahvistamaan tällaista sisältöä käyttävien tekoälyn kehittäjien täytäntöönpano- ja avoimuusvelvoitteita;

21. kehottaa komissiota tutkimaan, onko olemassa mahdollinen ratkaisu välittömän, oikeudenmukaisen ja oikeasuhteisen korvauksen maksamiseksi yleiskäyttöisten tekoälymallien ja -järjestelmien tarjoajien tekijänoikeudella tai lähioikeuksilla suojatun sisällön aiemmasta käytöstä aikana, jolloin lisensointimarkkinoita ei oltu vielä aikaansaatu, ja katsoo, että tällaista velvoitetta olisi sovellettava, kunnes tässä mietinnössä kaavaillut uudistukset saadaan lisättyä; vastustaa tässä yhteydessä kaikkia ehdotuksia kehykseksi, joka perustuu siihen, että tekoälyn tarjoajat saavat maailmanlaajuisen lisenssin generatiivisten tekoälymalliensa kouluttamiseen kiinteää maksua vastaan; katsoo, että tekijänoikeudella tai lähioikeuksilla suojatun sisällön arvon on oltava oikeasuhteinen ja että se on määritettävä asiaankuuluvien osatekijöiden perusteella oikeudenhaltijoiden tai niiden edustajien ja tekoälyn tarjoajien välisissä vilpittömässä mielessä käytävissä neuvotteluissa;

22. kannustaa komissiota ja EUIPO:a koordinoimaan toimia, joilla lisätään tietoisuutta tekijänoikeudesta tekoälyn kehittäjien ja tarjoajien keskuudessa ja joihin voi sisältyä vaatimustenmukaisuuden tarkistuslistoja, oikeudellisia ja teknologisia ohjeistoja ja teknisiä oppaita, sekä lisäämään tietoisuutta tekijänoikeuden haltijoiden keskuudessa tarjoamalla hyödyllistä ja luotettavaa tietoa tekijänoikeudesta;

23. suhtautuu myönteisesti EUIPO:n tekijänoikeuksien tietokeskuksen perustamiseen, koska sillä tulee olemaan keskeinen rooli ohjattaessa tekijänoikeuksien käyttöä generatiivisen tekoälyn aikakaudella lisäämällä tietoisuutta, edistämällä oikeudellista selkeyttä ja edistämällä tasapainoista kehystä, joka tukee luovuutta, innovointia, kulttuurin säilyttämistä ja Euroopan kilpailukykyä;

24. kehottaa komissiota ehdottamaan, että kaikille unionin markkinoille saatetuille generatiivisille tekoälymalleille ja -järjestelmille laaditaan kumottavissa oleva olettama siitä, että kouluttamiseen, päättelyyn ja haulla tehostettuun generointiin on käytetty tekijänoikeudella tai

lähioikeuksilla suojattuja teoksia ja muuta aineistoa, jos tässä päätöslauselmassa vahvistettuja sääntelyn avoimuutta koskevia velvoitteita ei ole noudatettu kaikilta osin; suosittelee lisäksi, että jos oikeudenhaltija tai sitä edustava organisaatio voittaa asiansa oikeudenkäynnissä joko tämän olettaman tai toimitetun näytön perusteella, tekoälymallin tai -järjestelmän tarjoaja vastaa kaikista tällaisten oikeuksien noudattamisen varmistamisesta aiheutuvista kohtuullisista ja oikeasuhteisista oikeudenkäyntikuluista ja muista kustannuksista;

25. vaatii, että tekoälyn kokonaan tuottama sisältö, joka ei täytä tekijänoikeussuojalle vahvistettuja kriteerejä, olisi jätettävä tekijänoikeussuojan ulkopuolelle ja että tällaisten tuotosten tekijänoikeuksista vapaa asema olisi määriteltävä selkeästi;

26. kehottaa komissiota selvittämään toimenpiteitä, joilla torjutaan jäljentämistä, saattamista yleisön saataville ja yleisölle välittämistä koskevan oikeuden loukkaamista generatiivisen tekoälyn tuotosten tuottamisen avulla edellyttäen, että tällaiset toimenpiteet eivät johda sellaisten generatiivisen tekoälyn tuotosten tuottamisen estämiseen, joihin sisältyy teoksia tai muuta aineistoa, jotka eivät loukkaa tekijänoikeutta ja lähioikeuksia, mukaan lukien yksityinen käyttö, lainaus, arvostelu, tarkastus, karikatyyri, parodia ja pastissi sekä satunnainen sisällyttäminen;

27. kehottaa komissiota tutkimaan toimenpiteitä yksilöiden suojelemiseksi manipuloidun ja tekoälyn tuottaman digitaalisen kuva-, ääni- tai videosisällön levittämiseltä, mukaan lukien taiteilijoiden teokset ja esitykset, jotka jäljittelevät heidän henkilökohtaisia ominaisuuksiaan (syväväärennökset) ilman suostumusta; korostaa, että digitaalisen palvelun tarjoajilla on oltava selkeä velvollisuus torjua tätä yksilön oikeutta omaan kehoonsa, kasvonpiirteisiinsä ja ääneensä sekä teollis- ja tekijänoikeuksien loukkaavaa laitonta käyttöä;

28. korostaa, että puhtaasti tekoälyn tuottama sisältö on merkittävä selkeästi, jotta voidaan seurata, miten luovaa sisältöä tarjoavat alustat panevat täytäntöön avoimuusvelvoitteet, jotta ne voivat havaita tekoälyn tuottaman sisällön ja ilmoittaa siitä käyttäjilleen; kehottaa komissiota antamaan viipymättä sisällön merkitsemistä koskevat EU:n käytännesäännöt;

29. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.